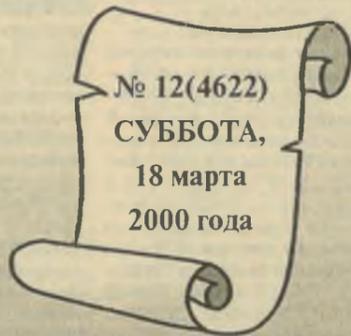

НАУРЫЗ

№ 12(4622)
СУББОТА,
18 марта
2000 года

Газета издается с 1 мая 1963 года

ГАЗЕТА ВЫХОДИТ НА КАЗАХСКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ

ЦЕНА ДОГОВОРНАЯ

Көктем мен жаңару мерекесі

Міне, жылжып келіп қалған ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ де қасиетті табылдықтарымызды енді аттағалы отыр. Биылғы жылы да әдеттегідей халқымыз көктем мен жаңару мерекесі - Наурыз мейрамын ерекше бір тойлап өтуге дайындалып жатыр. Өйткені ол айдыңды айымыздың жұлдызы жарқырай туған айтулы күн.

22-ші Наурыз тек мұсылмандардың жыл басы ғана емес, әлем елдеріне ортақ дата деуге болады. Күн мен түннің теңеліп, табиғат-ананың жаңғыруы басталатын бұл киелі күнді ЮНЕСКО-ны "Жер күні" деп арнайы жариялауында да мән бар негіз бар. Жер-ананың жылдан жылға тозып, экологиялық зардаптардың ұялауына шартталып, осы халықаралық халықаралық үйым ортақ үйіміз болып табылатын табиғатты аялауға шақырады. Адамдарға жер-ананың бөлішегі екенін ескерте отырып, өздерінің болашағы туралы ойлануды, нақты әрекет жасауды ұсынады.

Наурыз мерекесін тойлау дәстүрі дүние жүзі халықтарының көпшілігін тұрмыс-салтында бағы замандардан бері орын алған. Бұл күні жамандық атаулының бөрі жайына қалып, жана күнді тек жақсы ниет, ізгі тілек, ақ пейілмен қарсы алу дәстүрі қалыптасқан. Бұл күні араз адамдар татуласып табысып, туыстық-бауырластық, жолдастық-достық қарым-қатынастарын қайта қалпына келтіріп, мәре-сәре болысады. Бұл мерекеміздің ұлттық салт-дәстүрімізге қайыра оралуы сан ғасырларды қамтитын тамыры терең тарих. Қазақтар Ұлы күнді "жыл басы" санайды. Тілімізде Наурызға қатысты: "жер бетіне жақсылық ұялаған күн", "ұзақ ұшып келген күн", "жылдың жер-түскен күні", "Самарканның көк тасы жібіген күн" тәрізді бейнелі сөз оралымдары сақталған.

Мемлекет тарапынан көрсетілген қолдаудың нәтижесінде осынау тойды өткізуге айрықша мән беріліп, бертін келе бұл күн егемен еліміздің құнарпағында алтынмен айшықталып, арнаулы мереке күні деп жарияланды. Енді ел-жұрт үмітті ерлене деген ең игі сенімін арнап, жана, жақсы жылдың алдағы аралы күннің басы деп Наурызды асына күтіп, елен-

деп отыратын болды. Бүгінде оны атап өтуге күн ілгері бағдарлама жасап, әбігерге түспейтін бірде-бір шаруашылық, бірде бір кәсіпорын, бірде бір мекеме жоқ десек артық айтқандық емес, ол - шындық. Осының нәтижесінде жер-жерлерде Наурыз мейрамы ұлан-асыр тойға айналды, оның тағлым алар тәлімі мен көкейге қонар мәніне де назар аударылып жүр. Алайда тойдың салты осы деп бірінен-бірі салтанат асырып, бірінен-бірі артық көрінуге тырысу аста-төк астамшылыққа ұласып, рәсуаға да ұрындыру кейбір жерлерде байқалады. Осы жағын да ойлағанымыз абзал.

Жалпы алғанда Наурыздың мән-мағынасына келер болсақ, ол парсы тілінен аударғанда жана күн деген ұғым беріледі. Ал астрологтар оны көктемгі күн мен түннің теңелу сәті ретінде біледі. Көктемнің жарқын тойы - Наурыз өңір топын ғана емес, көңіл топын да жібітіп, күннің нұрын ала келеді. Оның шуағымен шөйіліп, көңілде кір, көкіректе кірдің қалмауы керек. Осы уақытта, әдетте, ағайындар бір-бірін дәмге шақырысып, өкпе-нағыз ескі жылға қалдырып, жаңа жылдың табылдықтарын жақсы тілек, жарқын жүзбен айтады. Осындай игі дәстүрімізді жыл сайын қалпына келтіріп, жана бір жақсы қырғанын жарқырату керек, біздің борышымыз болса керек. Өйткені ынтымақ, бірлік, ұтқаралық келісім мен шынайы достық баға жетпес алтын қор, болашаққа апаратын айқын жол. Әрбір уақыттың, кезеннің өзіндік бір ерекшелігі болады. Былтырғы 1999 жыл Президентіміздің Жарлығымен "Ұрпақтар бірлігі мен сабақтастығы жылы" деп жарияланған еді. Ал биылғы 2000 жыл "Мәдениетті қолдау жылы" болып жарияланып отыр. Міне осыны ескере отырып, мызғымас бірлікті сақтап, татулық пен ынтымақты нығайтып, елімізде тұратын барлық халықтардың ұлттық салт-дәстүрлерін, мәдениетін оған әрі дамытып, жалғастыра беруіміз қажет. Наурыз мерекесі халықтар достығын нығайтуға, олардың бір-бірінің тілін, дәстүрін, тарихын, мәдениетін үйренуіне қолайлы жағдай жасайды. Мұндай достық қарым-қатынас түрлі ұлттардың бір-бірін жақсы түсініп, сыйлауына негіз болады. Бұл той күні әр

түрлі дәмді ұлттық тағамдар дайындады, құрт пен ірімшік, айран мен көже, тоқаш, балбауырсақ, жұқа нандар дастархалда болады. Ауыл өнерпаздары ән шырқап, би билеп, таптак айтып, музыка аспаптарында ойнап, өнерлерін көрсетеді, жиналған жұртты жана жылмен құттықтайды, барлығына жақсылық тілейді.

"Көктемнің әр күні жылға азық" деген аталы сөз бар. Ол өмір тәжірибесінен екінеп алынған шындық. Бұл жердің нәрі болатын қар еріп, өзен өзеқ суға толатын, етпіді алқап, шабындық, ойпап, жылға-жылғамен су сылдырап ағатын шақ. Еңшеке көктем дихан-механизаторларға дала жұмыстарына дайындалып отыр деп бүгін дабыл қаққандай. Бұл олардың алдында қажырлылықты, табанды еңбекті, мұқалмас жігерді керек ететін үлкен істер күтіп тұр деген сөз. Биыл аудан дикандары 183772 гектар жерге дөңді дақылдар себеміз деп дайындалуда және осының 162660 гектары бидай дақылна арналмақшы. Қазір нұралықтар жана мыңжылдықтың алғашқы жылдығына басталып деп тұрған дүбірге толы ауқымды дала жұмыстарын ұйымшылдықпен бастап, табысты аяқтауға жан-жақты дайындалуда. Оған толық мүмкіндік те бар, сенуге мол негіз де бар.

Наурыздың баршаның анасы күтетін жылы жайма-шуақты кезеңі-көгілдір көктеммен басталуында тамаша бір қисындылық бар. Осынау қуанышты гоі адамдардың жаңына үміт нұрын шашып, әлемдегі барлық әдемілік пен жарқын дүниеге деген сенімін арттыра түседі. Күннің жылы шуағы қарды кетіріп, жердің бетін ерекше түрлендіре құлшыртады, мөлдір сезімді әр түрлі бояумен әдемілейді. Иә, бұл наурыз, бұл көгілдір көктем! Табиғат жаңарып, күн мен түннің теңелетін көктем айының бұл күні ата-балаларымыз ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ күні деп атаған. Асылы Наурыз мейрамы әрбір отбасының, әрбір адамның сағына күтетін жыл тойы. Дүниеге көрік беріп алды келе жатқан шырайлы жана жыл құтты болсын, ағайын!

Қош келдің, Наурыз!
Д.АХМЕТОВ

ҚҰРМЕТТІ НҰРАЛЫҚТАР!

Енді бірнеше күннен кейін келетін үлкен той - Наурызды бүкіл халықпен бірге аудан тұрғындары да ерекше атап өтеді. Күн мен түннің теңелуі - наурыздың 22-ші жұлдызы шығыс күнтізбесі бойынша Жыл басы болып саналады. Ал әрбір уақыттың өзіндік бір өзгешелігі бар. Былтырғы жыл Президентіміздің Жарлығымен "Ұрпақтар бірлігі мен сабақтастығы жылы" - деп айқындалса, биылғы 2000 жыл "Мәдениетті қолдау жылы" болып жарияланып отыр. Міне осыны ескере отырып, мызғымас бірлікті сақтап, татулық пен ынтымақты

нығайтып, елімізде тұратын барлық халықтардың ұлттық салт-дәстүрлерін, мәдениетін әрі жалғастыра беруіміз қажет. Наурыз - еліміздегі барлық халықтың бүкіл ұлт өкілдерінің жарқын мерекесі жаңару мен өзгерістің, жақсылықтың символы.

Қазір ауыл адамдары көктемгі дала жұмыстарына жан-жақты дайындалып жатыр. Ертеңгі шырайлы берекеміз бен мол ырысымыздың негізі бүгіннен қаланады. Осы күрделі уақытта бірлігіміз бен татулығымызды нығайтып, өзміздің бар күш-жігерімізбен алға қарай жылжи

беруге талаптанаық. Табиғаттың жаңарып, көгілдір көктеммен бірге келетін бүкілхалықтық мереке - Наурызбен Сіздерді шын жүректен құттықтаймыз. Жұмыстарыңызға табыс, өздеріңізге мықты денсаулық, отбастарыңызға мол қуаныш, шаттық пен бақыт тілейміз!

Наурыз тойы құтты болсын, ағайын!

Д.ҚУСАЙЫНОВ,
аудан әкімі,
Т.РАХИМБЕКОВ,
аудандық мәслихаттың хатшысы.

ДОРОГИЕ НУРИНЦЫ!

От всей души поздравляем вас наступающим Наурыз-мейрамы - новым годом по восточному календарю. Отмечается он миллионами людей нашей земли в один день - день весеннего равноденствия. Смысл его на всех наречиях один - обновление, "новый день". Особенность его в этом году заключается в том, что этот древний и нежно молодой праздник возвещает о пробуждении и обновлении природы, в первую весну нового тысячелетия.

Наурыз издавна символизирует единство, достаток, победу света, разума, добра. Потому что "свет Наурыза" всегда способствовал развитию и проявлению в людях самых светлых качеств - сердечной доброты и гостеприимства, мудрой терпимости и отваги, безграничной щедрости и душевного тепла. Именно эти нравственные категории позволяют нам достойно переносить все житейские невзгоды и с уверенностью смотреть в завтрашний день. Благословения, добрые пожелания, сказанные в этот день друг дру-

гу, должны непременно исполниться. Пусть всегда будет светлым и чистым путь к единению, красоте, созиданию. Пусть в каждом доме, в каждой семье царят лад, любовь и достаток.

В этот наполненный теплом и солнцем день желаем вам, земляки, здоровья, счастья, благополучия.

Д. КУСАИНОВ,
аким района,
Т. РАХИМБЕКОВ,
секретарь маслихата.

НАРОДНЫЕ ТРАДИЦИИ

НАУРЫЗ МЕЙРАМЫ - НАЧАЛО НОВОГО ГОДА

Вот и наступила долгожданная весна, которая принесла с собой не только солнце, таяние снегов и полные птиц, но и первый день нового года - Наурыз. Наступил он 22 марта, в день весеннего равноденствия и, наряду с 1 января, отмечался казахским народом до 1926 года, когда в республике было официально объявлено о переходе на отсчет времени исключительно по григорианскому календарю.

Несколько лет назад у нас стали отмечать праздник весны, труда и дружбы - Наурыз, хотя совсем еще недавно он был обусловлен всяческими запретами. Но для многих он стал насущной потребностью. Перестройка открыла его для всех. Ведь праздник Наурыз - вековая традиция, душа народная.

В Казахстане Наурыз официально отмечается с 1988 года. Начинается он в ночь с 21 на 22 марта и продлится 40 дней. Но кое-где в районах он начался уже 1 марта. По преданию, силы тьмы и света в этот день равны, и надо помочь свету, чтобы чудовище

Жут не проглотило солнце и не вернулась страшная старуха Оджу - олицетворение зимней стужи.

К Наурызу готовятся тщательно: женщины заранее вышивают сюжаны - яркое панно для украшения места праздника. Под ними садятся музыканты. Неподалеку накрывают дастархан, на котором обязательно семь предметов: вино - символизирующее возрождение, молоко - чистоту, сладости - радости жизни, сахар - довольство, шербет - прохлада и отдых, свеча - знак света и огня, гребень - символ женской красоты.

В больших глиняных горшках сбивают много масла - деревянной стержень обматывают ремнем и вращают. Непременно вручают! Ведь бог так "сбивали" воды океана Вселенной. Основной ритуал - обнести всех присутствующих обрядовым блюдом из проросшей пшеницы, символизирующей вечную жизнь.

В Казахстане на улицах обычно в этот день готовят плов, сурпу, блины, огромные лепешки. Угощение должно быть богатым - тогда и урожай осенью будет на сла-

ву, а молоко у коров и овец - жирным и обильным. Составляются танцоры, коньши и поэты. Считается, что чем веселее пройдет Наурыз, тем щедрее будет природа.

Проходят народные гуляния. Праздник как бы кочует по республике из города в город, из села в село. И всюду выступают профессиональные и самодеятельные артисты, детские коллективы, цирк, клоуны, термисты, другие исполнители народных песен. Исчезают куда-то озабоченность, злоба, страх - привычные маски наших будней. Кто с верой в Бога, кто с любовью к красоте, а кто с надеждой на лучшее - совершенно разные люди становятся братьями и сестрами, забывая о разделяющих их границах. Возникает чувство единения души.

Так пусть же с Наурызом придет ко всем нам любовь и радость труда. Пусть этот праздник возродит в нас веру во что-то светлое, сделает нас более благодарными по отношению друг к другу. Пусть всем нам станет легче хотя бы в этот день!

Н. ШЕВЧЕНКО.

Уважаемые нуринцы!

Примите сердечные поздравления в весенний праздник Наурыз! Позвольте пожелать Вам в этот радостный, солнечный и весенний день крепкого здоровья, счастья, радости, семейного благополучия. Пусть с наступлением весны утро каждого дня приносит Вам удачу и успех.

Р. М. ШАЕКИН,
депутат Мажилиса Парламента РК.

К 55-ЛЕТИЮ ПОБЕДЫ

Президиум районного Совета организации ветеранов обращается с сердечным призывом ко всем жителям, руководителям коммерческих структур, крестьянских хозяйств, к родственникам погибших на полях сражений в 1941-1945 гг. Комиссией по подготовке к 55-летию Великой Победы принято решение увековечить память погибших уроженцев поселка Кивка, сел: Ондрус, Кызыл-Шилык, Көк-Узек, Карой. От Волги до Одера, от Баренцева моря до Черного наши земляки, родные в числе других мужественно сражались за свою Родину. На огромных просторах велись жестокие бои и сражения, и боевые товарищи под огнем врага не

всегда могли достойно похоронить павшего товарища. Даже в тех случаях, когда погибший солдат был обозначен в надписях на могильной дощечке, время и дожди все уничтожили. А кто скажет - сколько похороненных самой войной! В лесах и болотах Новгородщины и Полесья, в водах Днестра, Днепра, Вислы и Одера... Солдаты падали и не поднимались, тонули и волны накрывали их холодным покрывалом. И никому было предать их земле, а командир роты или взвода, который должен был дать боевое донесение о потерях, во многих случаях погибал вместе с солдатами. Да мало ли что было на войне! И вот солдат, отдавший всего себя, до последней капли крови, Победу, служению Отечеству,

оказался в списках пропавших без вести.

Читая Книгу Памяти со списками погибших, можно увидеть сколько наших родных земляков захоронено не только на территории бывшего Советского Союза, но и на территориях западных государств: Венгрии, Польши, Чехословакии, Австрии, Германии... Есть ли там их фамилии на надгробных плитах? И может ли кто из нас поехать туда и возложить им цветы? Поэтому президиум Совета ветеранов, районное руководство, исходя из материальных возможностей, предложили комиссии установить в парке райцентра мраморные плиты с высеченными фамилиями погибших на фронтах. Весь район мы охватить не можем, кроме сел

указанных выше. В остальных населенных пунктах этот вопрос должен решать сами жители. Проведена кропотливая работа по райцентру и указанным селам, выявлено триста фамилий погибших. Учитывая расходы на приобретение мрамора и выполнение остальных работ, посчитали, что необходимо на оформление одной фамилии около одной тысячи тенге. Работники бюджетных организаций райцентра откликнулись на обращение и решили отдать свой однодневный заработок в фонд этого благородного дела.

Однако это составит лишь менее половины нужной суммы. Сбор остальных денег зависит от тех, к кому мы обращаемся. Мы должны сделать это несмотр-

я ни на какие трудности, чтобы наши потомки знали и чтли имена своих героев. Думаем, что безразличных быть не должно.

Если мы это не сделаем сейчас, к юбилейному Дню Победы, то есть сомнения, что это сделает кто-то потом. Уже и так прошло много времени и откладывать подобное до лучшего времени больше нельзя!

Руководителям бюджетных организаций, юридическим и физическим лицам перечисление можно производить путем как безналичного, так и наличного расчета через Народный банк на расчетный счет отдела социальной защиты населения. Реквизиты благотворительного счета:

КГКП Отдел социальной защиты населения
РНН 300800000893
Р/с 2609109
МФО 191801625
ОФНБ г. Караганда.

В назначении платежа обязательно указать: к 55-летию Победы.

Оттого как быстро мы соберем нужную сумму будет зависеть установка мраморных плит с фамилиями погибших. Мы не должны забыть о великом подвиге павших на полях сражений в Великой Отечественной войне наших земляков и родных.

С. Ивашенко, Х. Ермагамбетов, С. Курманов, А. Тентекбаев, Н. Титаренко, В. Хроп, С. Шкаренко.

Во имя погибших на фронтах Великой Отечественной войны 1941-1945 гг.

“Будьте всегда красивы, терпеливы, неутомимы!..”

Уважаемые гости!
Дорогие женщины!

Наша торжественная встреча посвящена одному из особенных весенних праздников – Международному женскому дню-8 Марта. Отмечается он повсеместно с 1914 года как День международной солидарности в борьбе за экономическое, социальное и политическое равноправие. 18 декабря 1979 года Генеральная Ассамблея Организации Объединенных Наций приняла Конвенцию о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин. В 1997 году обнародована Концепция государственной политики улучшения положения женщин в Республике Казахстан, утвержденная Советом по проблемам семьи и одобренная распоряжением Президента РК от 5 марта 1997 года. Концепция предусматривает “обеспечивать” соблюдение прав в соответствии с правами и основными свободами человека и гражданина, условия для полноценного участия женщин в государственной и общественной жизни, равные права на рынке труда, охрану здоровья женщин, недопущение фактов насилия в отношении женщин в сфере частной жизни”. У нас при каждом сельском, поселковом акиматах созданы женсоветы и при районном акимате – Совет по проблемам семьи и женщин. Они занимаются всеми жизненно важными вопросами совместно с акиматами: выявлением малоимущих семей, обеспечением посещаемости детьми школ, малоимущими семьями, распределением материальной помощи, оказанием поддержки нуждающимся семьям.

Начало начал – здоровье: будущее поколение зависит от состояния здоровья женщины-матери. К сожалению, мы не можем похвастаться здоровьем матерей, детей. Экономические трудности не могли не отразиться на состоянии здоровья, не уменьшается число детей с отклонением в физическом, психическом и умственном развитии, остается несбалансированным, нерациональным питание детей всех возрастов, беременных женщин, что сказывается и на деторождении.

Рост заболеваемости как среди детей, так и взрослых не может не вызывать тревоги, ведь самым главным, что определяет нашу жизнь, является здоровье.

В районе осуществляется комплекс мероприятий по пропаганде и ведению здорового образа жизни. На базе детского юношеского клуба физической подготовки (ДЮКФП) создан клуб “Здоровая семья”. Ежегодно в общеобразовательных школах проводятся Дни здоровья. Предмет валеологии преподается в 15-ти общеобразовательных школах, введена 9-часовая программа. “Проблема СПИДа и его профилактика” в 5-11 классах. В организациях, чаще школах стало традиционным проведение лекций, бесед с приглашением медицинских работников, катати, в основном женщины, на темы: “От курения до наркомании – один шаг”, “СПИД – чума XX века”, “Знаешь ли ты об инфекционных заболеваниях?”, “Чем заканчиваются случайные связи?” и др. Систематически проводятся спортивные мероприятия “Старты надежд”, “Белая ладья”, “Чудо-шашки” легкоатлетические кроссы, спартакиады. На зимней областной спартакиаде “Карлы Кыс” в феврале команда нашего района заняла 4-ое место, а по лыжам – 1 место благодаря преданному своему делу тренеру Барановой Ольге Александровне. Но все же нужно признать, что недостаточно внимания уделяется нравственному здоровью молодежи, детей, подростков. На фоне повсеместно проводимых массовых дискотек “затерялись” тематические вечера для молодежи.

Мы вступили в новое тысячелетие. Указом Президента Республики Казахстан 2000 год объявлен Годом поддержки культуры. Культура – всеобъемлющее понятие, она охватывает основные сферы жизнедеятельности человека. При всей сложности проблем культуры в 1999 году прошли мероприятия, посвященные знаменательным событиям под эгидой Года единства и преемственности поколений.

В настоящее время вызывает озабоченность бездействие многих частных клубных учреждений из-за невыполнения ими бизнес-планов. В целях организации полноценного досуга молодежи, согласно решению сессии районного маслихата от января 2000 года, а также в связи с Годом поддержки культуры, решается вопрос о передаче сельских клубов хозяйствующим субъектам, на территории кото-

рых они расположены. Нужно отдать должное руководителям сельхозформирований за их поддержку и понимание. Ведь уж исторически сложилось, что от каждой цивилизации остается прежде всего культурный слой, по которому судят об уровне развитости страны. Все наши усилия в этом году будут направлены на поддержку и развитие культуры.

Вызывают тревогу судьбы обездоленных детей, ненужных опустившимся, нерадивым матерям. Только за 1999 год 19 детей определены в детские дома, 7 матерей лишены родительских прав. Не уменьшается число неблагополучных семей, причиной которым является зачастую опустившаяся женщина-мать. Правоохранительные органы уделяют им внимание в силу своих должностных обязанностей. Но этого мало. Действенную роль в этом могут сыграть женсоветы, конечно же, вся общественность.

В целях улучшения социального-экономического положения населения по главу угла поставлена главная идеологическая задача: борьба с бедностью и безработицей, в каждую семью – минимум один рабочие руки. Для выявления полной картины составляется социальная карта района, планируется создание новых рабочих мест (680), расширение общественных работ (400), трудоустройство (133 чел.).

Сегодня возрождаются надомные работы, огородничество, домашнее рукоделие, выпечка, продажа кондитерских изделий и др. И опять в первых рядах у нас женщины. Всего по району насчитывается 65 женщин-предпринимателей, из них две возглавляют крестьянские хозяйства: К. Ибадилдина, К. Биркенова, Серикова Сауле – райпотребкооператив “Сары-Арка” в Баршино. Имеет мини-мельницу и занимается переработкой сельхозпродукции К.С. Жунуспекова. Действуют кондитерский цех, кафе “Майрам” под руководством Журсеновой Айши, кафе “Смак” Дятловой Галины, открылось кафе “Арман” Каче-

гановой Шакиры. Производство и продажа кондитерских изделий расширяет К.С. Абилядина. Я перечислила тех, кто занимается собственным делом, и тех, кто создает у себя дополнительные рабочие места, и это отрадно.

В настоящее время предстоит немаловажная работа по искоренению потребительских настроений, все еще имеющих место у определенной части населения, и мобилизации малоимущих граждан на преодоление собственных трудностей.

Ныне в районе большое внимание уделяется социальной защите малоимущих, зарегистрировано их 1045 человек. Около 450 семей дополнительно закреплены за 134 организациями, учреждениями, хозяйствами всех форм собственности, акиматами, школами для оказания им помощи продуктами питания, товарами народного потребления, топливом, фуражом.

За 1999 год проведено 9 крупных благотворительных акций, в результате чего 6235 человек получили материальную помощь на сумму 7 млн. 850 тысяч тенге. Последняя в прошлом году благотворительная акция, посвященная встрече III тысячелетия, проведена на сумму 2 млн. 327 тысяч 750 тенге. Ощутимую, действенную помощь своим жителям оказывают хозяйствующие субъекты “Кайнар” (Ныгметов С.А.), “Шахтерское” (Прокоп Г.Г.), “Черниговский” (Калденев С.Н.), “Киевский” (Першин Н.П.), “Кулагер” (Токмагамбетов С.С.), “Байтуган” (Алиакпаров З.А.), “Жараспай” (Конурбаев С.О.), “Пржевальское” (Таттыбаев Э.Б.), хозяйства села Энгузиаст (Калиев К., Ержуманов С., Амантаев К.).

Помимо внутрирайонной благотворительности малоимущие слои населения получили материальную поддержку в виде продуктовых наборов, одежды извне: финского Красного Креста на сумму 400500 тенге, из Красного Креста (Швеция) – на сумму 17538 тенге, из греческого Красного Креста – на 380700 тенге, из Конперна “Азия-

Центр” – на 223100 тенге. Распределением продуктов, вещей занимался отдел соцзащиты населения совместно с райоо, женсоветами. Продолжается работа по перечислению одноразовой заработной платы в областной фонд по поддержке малоимущих граждан. За истекший год трудными коллективами района перечислено 435584 тенге. За два года из этого фонда 512 человек получили 761252 тенге в денежном выражении. 20 микрокредитов на сумму 600000 тенге. В декабре 1999 года впервые за последние годы удалось приобрести жилье для семи остро нуждающихся семей оралманов (из Монголии) на сумму 640 тысяч тенге. Благотворительные мероприятия будут продолжены и впредь. По нашему району насчитывается 2566 многодетных матерей, 448 матерей-героинь. В Киевке 26 женщин гордо носят звание “Мать-героиня”.

На нашей нуринской земле много славных, прекрасных женщин – тружениц, ветеранов труда. Сегодня в зале присутствуют представительницы нескольких поколений. Отрадно сознавать то, что накануне праздника, когда мы обратились к руководителям районных организаций с просьбой назвать самых лучших работниц, многие из них ответили, что все их женщины – самые лучшие. Наших тружениц-ветеранов сегодня адресно поздравят трудовые коллективы, где они ранее трудились. А ветеранов труда, ныне еще работающих, с удовольствием назову. Это Калугина Мария Августовна (АТП), Голошук Галина Григорьевна, Альшинбаева Батима Нагмановна (райФО), Мырзалина Ержигит Бапановна (сбербанк), Смеян Валентина Никифоровна, Пенькова Тамара Николаевна, Даутова Тамара Мукатаевна, Деменчук Татьяна Владимировна (военкомат), Мажидова Роза Ивановна (прокуратура), Абдрахманова Гульшат Зекееновна, Нурсеитова Даметке Темирбаевна (казначейство), Зейнилова Биркызык Зейниловна, Муканова Гульнара Смагуловна, Еримова Алия Сейтжановна (налоговый комитет), Цанникова Евгения Марчевна, Проскурякова Ирина, Злая Елена Викторовна (РОВД), Андриянова Галина Николаевна (адвокатура), медицинские работники: Парасуень О.В. (Киевка), Мукушева Б. (с. Захаровка), Гор-

диенко Р.М., Головина Л.И. (Киевка), Камысбаева Кулян (Амантау), Тесля Светлана, Люст Валентина Иосифовна, Баранова Людмила Ивановна (районный суд), Из учителей: Жанкуатова Кульпаш Даукесовна (КСШ № 2), Нуркенова Карлыгаш Дихановна (СШ им. Талжанова), Колтунова Любовь Григорьевна (СШ им. Сейфуллина), Шукалович Тамара Владимировна (Баршинская СШ), Баранова Ольга Александровна (ДЮКФП), Репи Наталья Геннадьевна (КСШ № 1), Майер Марина Александровна (КСШ № 3), Байгазина Жанна, Шуйкина Галина Ивановна (отдел соцзащиты), Тунгуспаева Каун (ХПП), Богомазова Галина Васильевна (биржа труда), Саламатина Тамара Ивановна, Гизатулина Раиса Ивановна (телеком), Касымова Гаухар Мукановна (райветлаборатория). Все они имеют большой опыт работы и на протяжении многих лет, а не одного-двух, добиваются результативных успехов. Мы рады приветствовать сегодня женщин старших поколений, учителей-ветеранов педагогического труда, работников медицины, образования, правоохранительных органов, финансовых структур, редакции, государственной почты, хлебоприемного пункта, отдела культуры, ЗАГСа, акимата, налогового комитета, телекома, военкомата, автобазы, ветстанции, архива, райстата, северных сетей, предпринимателей.

С незапамятных времен об уровне цивилизации общества судили по отношению к женщине. Сегодня сложно комментировать это выражение. Несмотря на смену исторической формации, развитие рыночной экономики, изменения в социальной сфере, женщина все также совмещает семейные заботы с рабочими буднями. Исполнок веков от женщин зависит семья, уровень воспитания детей, а от мужчины – условия, в которых живет женщина. Думаю, большинство женщин не будет возражать, если эти изначальные предназначения природы будут и впредь главенствовать.

Дорогие женщины! Поздравляю вас всех с праздником! Будьте всегда красивы, терпеливы, неутомимы. Пусть не угасает надежда, пусть не теряется вера, пусть процветает любовь.

Желаю вам здоровья, благополучия, радости и много цветов.

Сход: разговор о самом важном и наиболее важном

ЧЕМ ЖИВЕШЬ, СЕЛО?

Весна пришла

Весна наступила,
пришел Наурыз –
Белый праздник
для людей,
Звонит гомбра, поет
кобыз,
А в небе ждем мы
журавлей.
А вон смотр
скоро скачки,
Все ребятишки на коней
Сагяты быстро
без раскачки,
На соревнование – скорей.
Джигиты дружно
ставят юрты,
Одна прекраснее другой.
Везде веселье, смех и
шутки,
Печали нет, а грусть
дойой.
Ах, как красиво все вокруг,
Девчата кружат хоровод,
Вот над землей они парят
Под самым, самым
небосвод.
Свой неторопливый
разговор
Степенно старики ведут.
А вот и приз
– большой ковер
В борьбе сильнейшему
дадут.
Лавай, акын, ты песни пой.
Пусть твой звучит кобыз.
Ведь это – праздник,
большой той
По имени Наурыз.

Жомарт
СУЛЕЙМЕНОВ,
п. Киевка.

Становится уже традицией ежегодное проведение сходов жителей сел района. Прошел сход и в селе Карой. На встречу с сельчанами приехали аким района Д.М. Кусайнов, заведующий отделом труда и соцпомощи населению С.А. Курманов, помощник прокурора района К.А. Кадырбаев, заместитель начальника РОВД Е.Т. Балабеков, председатель Нуринского районного комитета по управлению земельными ресурсами Ж.О. Оспанов, главный врач райбольницы Б.О. Еспаев, специалист райоо Т.Д. Дарибаев, инженер энергосбыта В.Д. Хомич, работники районной газеты.

На сходе с отчетом выступил аким села Сулеймен Алтынович Тютеебеков. Он, в частности, рассказал, что население села – 672 человека, дворов в селе – 149. Кроме основного хозяйствующего субъекта – ПХТ “Адилет”, в селе 6 крестьянских хозяйств, средняя школа, взрослая и школьная библиотеки, магазин, 54 квартиры телефонизированы, один раз в неделю в село привозят почту. В селе 60 пенсионеров, из них 6 престарелых, 19 инвалидов, 22 многодетные матери. В ПХТ “Адилет” трудятся 72 человека, 10 человек работают в крестьянских хозяйствах, 18 жителей села стоят на учете в центре занятости, в 39 семьях – по одному работающему, в 11 семьях – ни одного.

Основной хозяйствующий субъект – ПХТ “Адилет”, сельский акимат, коллектив учителей оказывают материальную помощь многодетным семьям, инвалидам, малоимущим – к последним в селе отнесены 4 семьи. В прошлом году ПХТ оказало благотворительную помощь на сумму 37 тысяч тенге, обеспечило жителей села фуражом, сеном, соломой, мукой.

В личных хозяйствах жителей села 333 головы КРС, из них 174 коровы, 120 лошадей, 167 баранов, свиньи и птица.

С.А. Тютеебеков остановился на вопросах потребления электроэнергии и оплаты за нее, сообщил, что 22 дома отключены за неуплату. Рассказал, что депопроизводство в акимате с 1 января ведется на государственном языке, акимат занимается работой с допризывниками, уделяет внимание ветеранам Великой Отечественной войны: проведены встречи с Нурсапой Макажановым и Сейтемом Мухамединым. Работа ведется совместно с Советом аксакалов, женсоветом, работает административная комиссия.

О работе Каройской средней школы (до 1995 года – неполная средняя школа) на сходе рассказал ее директор З.М. Максумов. В школе обучаются 193 ученика, 16 охвачены предшкольной подготовкой. Коллектив школы со-

ставляют 27 педагогов и 5 человек техперсонала. В селе все дети школьного возраста охвачены учебной. Педагогическим проводится большая работа по внедрению новой технологии обучения и воспитания. По итогам прошлого учебного года из восьмью выпускников пятеро поступили в вузы: один на кредитной основе, четверо – на платной.

Большую помощь школе оказывают ПХТ “Адилет” и родители. Построен склад для хранения 200 тонн угля. С помощью ПХТ “Адилет” в школе организовано горячее питание (чай, пирожки) в счет заработной платы своих работников. Организован фонд из родительских взносов, который расходуется в основном на текущий ремонт, на проведение новогоднего бала-маскарада родителем комитетом было выделено 10 тысяч тенге.

Учителя школы – активные участники благотворительной акции “Забота”. Школа имеет 0,5 га земли, где выращивается картофель, частично используемый для приготовления пирожков, что удешевляет питание школьников. Актуальной проблемой школы – отсутствие спортзала.

На сходе выступил с отчетом председатель ПХТ “Адилет” В.Э. Приб, рассказав о положении дел в хозяйстве.

В 1999 году адилетовцы засеяли 3260 га, из них пше-

ницей было засеяно 2900 га. Урожайность в среднем составила 10 центнеров с гектара. Было получено 2725 тонн пшеницы и 530 тонн ячменя, заготовлено 412 тонн фуража, 882 тонны сена, 558 тонн соломы. Населению было выдано 70 тонн фуража, 243 тонны сена, 33 тонны соломы.

В своем отчете В.Э. Приб проанализировал ситуацию по наличию поголовья скота в хозяйстве за период с 1 января прошлого года по 1 января текущего. Чтобы не утомлять читателей, приводя все показатели, о которых говорил Виктор Эмильевич, скажем, что на 1 января поголовье скота в хозяйстве составило: КРС – 272 головы (против 319 голов на 1 января 1999), свиней – 121 голова (против 70 голов в 1999 году), лошадей – 13, баранов – 25 голов.

Валовой надой молока составил 709 центнеров, из них реализовано – 21 центнер. Хозяйство закончало год с убытком в 4 млн. 15 тыс. тенге, но основную роль в этом сыграла задолженность хозяйству со стороны Карагандаэнерго, Алаугаза, КРЭКа.

В хозяйстве готовятся к предстоящей посевной: с 1 марта планируют начать ремонт техники, посевную площадь намерены оставить прежней, имеется 350 тонн семян.

На сходе также отчитались о проделанной работе

фельдшер ФАПа Н. Бибосынова, ветврач А. Тютеебеков, участковый А. Мухамеджанов.

Активное участие в обсуждении актуальных вопросов приняли жители села А. Тютеебеков, К. Сарсенбаев, Ж. Смагулов, Я. Макашев и другие. На их вопросы отвечали Д.М. Кусайнов, Б.О. Еспаев, Ж.О. Оспанов, К.А. Кадырбаев, Е.Т. Балабеков.

На сходе также выступил инженер энергосбыта В.Д. Хомич, который говорил о имеющейся задолженности за электроэнергию, о том, когда и как производится замена счетчиков, об акции КРЭКа “Альгота”, касающаяся тарифов на электроэнергию. В заключение выступил аким района Д.М. Кусайнов, прокомментировав все затронутые на сходе вопросы, затронув вопросы экологии (порубка тала), санитарного состояния села, предстоящей посевной, призывав каройцев держать подсобные хозяйства, а в селе 41 семья не держит скот, заниматься огородничеством, частным предпринимательством, одним словом, работать, надеясь прежде всего на себя.

На сходе были подведены итоги прошедшего года, впереди у каройцев новый сельскохозяйственный год, пусть он принесет им благополучие и достаток.

Л. ГОРДИЕНКО.

2000 ЖЫЛ - МӘДЕНИЕТТІ ҚОЛДАУ ЖЫЛЫ

Наурызбен бірге жасаған

Монғолия қазақтарының ішінен халықтың көлөнер шеберлігін дамытуда сүбелі үлес қосып, дарынды шебер атанған анамыз Халыққызы Изеннің 80 жасқа толған мерейтойы мыңжылдықтар тоғысына дөп келді. Екі ғасырдың жанды куәгері болған ол Қазақстан Республикасы Қарағанды облысы, Нура ауданы, Киевка кентінде ұл-қыз, ұрпақ-жұрағаттарының ортасында емен-жарқын тұрмыс құруда. Атамекенге келгелі жылына бір реттен ұйымдастырылатын Тіл мерекесі мен Наурыз мейрамында кілен іші-сырты бір-бірімен үйлесім тапқан қазақтың алты қанат ақ ордасын өз сәнімен көрмеге дайындап, ұрпақ салт-дәстүрімізді насихаттаған шешеміздің және өзіміздің көлөнеріміз жоғары бағаланып, біріншіліктерді жеңіп алдық. Ұлы Абайдың 150 жылдық мерейтойында да ақшалай берілген бас жүлденің анамыздың үлесіне тиген, оның он саусағынан өнері тамған қас шебер және ұлағатты тәлімгер екенін танытты. Алыстайт нөмере, отыздай шеберге сүйіп шөпшегін күткен Халыққызы Изен өзінің ұрпағымен бақытты, қол өнерімен сыйлық жан. Ұлын ұяға, қызын қияға қондырды. Өмірге 11 бала әкелі, оның онын тәрбиеледі. Өкініштісі, тігінші қызы Камели анасының дарыны ерте қонған талантты жас болғанымен дәрігері оқуға бара жатқан жолында қайғылы қазаға ұшырады. Оның ата-анасы әр сабақ жібіне дейін қадағалап кесте-

балетмейстері, Шамшия - тігінші, Гүлбану - мәдениет үйінің қызметшісі, Гагарин - механик, Мұраты - механизатор болып Нурада бәрі де еңбек етіп, ел қатарлы тіршілік етуде. Әкеміз Исаұлы Білгішбай 1971 жылы өз елінде дүниеден өтті. Өмірінің соңғы кезінде шофер болды. Есеп-қисап кеден қызметкері, кәсіпкер болған ол МХР-ның мемлекеттік "Жаңа бастама, озық тәжірибе" иесі атануы тегін емес. Анамыздың көлөнеріне еркін араласуына ерекше қолғабыс жасап, қолдың кірі, дүшпанның көзі тимесін деп аялап отыратын. Анамыз екеуі бірлесіп отырып небір көз жауын алатын бұйымдар өндіргенін көзімізбен көріп, қолымызбен ұстаған балапандары біздер қарыздармыз, әрі орынды мақтаншы тұтамыз. Біз Атамекенге келген алғашқы қиын кезеңдерде бұйымнап-бұйым өндіріп, жергілікті тұрғындардың қалауымен тігін тігугіміз және деңіміз аудандық коммуналдық, тұрмыстық компанияға шартпен инженер, етікші, тігінші, экономист болып орналасуымыздың өзі ата-анамыздың бойымызға дарытқан қасиетімен қолшеберлігімен тура сабақтас екенін айту ләзім. Өйткені, көші-қон ауыртпалығы алыстан келген біздерге

атр сахнасында, Ұланбатырдағы Мемлекеттік опера және балет театрының, Баян-Өлгий аймағы Музыкалық драма театрының сахналарында қалтқысыз жарқыратты. Халқының риясыз құрметіне бөленді. Монғол халық жазушысы Д.Науагдоржының "Учиртай гурван толгой" (Себепті үш бас) драмасындағы Юндэн мен Нансалманың сан құбылған монғолдың ұлттық киімдерін қазақ театры сахнасында алғаш дүниеге әкелді. Өз қолымен өрнектеніп тікті. "Қыз Жібек", "Ақан сері", "Еңлік-Кебек" т.б. пьеса-опералардағы басты ролдерге қазақтың сонау көне заманындағы нағыз табиғи үлгідегі, көз жауын алатын ұлттық киімдерін тігіп, көз майын тауысты. 100 әйелді жинап, сан құбылған ұлттық өнерімизді көп көзесіне жаратты. Баян-Өлгий аймағы орнауының 20 жылдығында Монғолия астанасы Ұланбатырда өткен "Он күндік" Фестивалда бұл өнері мен еңбегі жарқырап алды. Ю.Цэдэнбалдын өз қолынан сыйлық алып, құттықтау естіген қазақ-

тың жыртығын жамап, жаманын жасырып, жақсысын асырды. Жок-жітікке қорған болған адамгершілігін неге айтпасақ. Ол орта жүзден Абақ Керейдің Жөнтекей руынан тараған Қанкелді бабамыздың Хали атты Зәңгі ұлынан қалған жалғыз биікеші екен. Байлықтан мас болмай, бас болып, оны өз орнымен пайдалана білген өжет

МЕРЕЙТОЙ

тың карапайым әйелі, енді театр өнерінің бөлінбес бір саласы киім сәулеті болғандықтан осы жолы келісімен мастерлік қызметке орналасты. Аз уақыттың ішінде үлкен беделді артистерге ұлттық үлгідегі киімдерді тікті. МХР-ның халық артисі Хибатолла, еңбек сіңірген артистері Хаду, Дүйсембі, Қайжамал, Құсайын, композитор-күйші домбырашы Кабықей, сыбызшы Калек пен Ахмет, әнші Сахи, Ақмәди, Ақынбай-Назарбай, Қапан т.б. әншілерге сахналық жексе-жекке үлгіде бірін-бірі қайталамайтын ұлттық киімдерді арнады. Оларды кемпірқосақтай, санқұбылтып кестеледі. Ұлт аспаптар оркестрі, биші, күйшілер, хор және драмалық, саз және реті келген жерде симфониялық үрлеу аспаптарының орындаушыларына, сазгерлер мен дирижерларға дейін арнайы киім үлгілерін ұлттық бай мұраларын жасады. Бірінші ұлттық сыпаттағы көз жауын алатын тамаша көрінісі қазақ сахнасының талғампаз көрерменінің алғысына ие болуы Халыққызы Изеннің жемісті еңбегінің өлшемі болды әрі нағыз дарын иесі екенін саралай түсті. Жоғары талғамды табанды да, қайсар мінзетті, ізгі ниетті "білесем, үйренсем, үйретсем" деп тұратын хас шебер деуге өлден тұратын асыл анамызды ел еркесі дей аламын. Бұл еңбек пен қайраттылық басқа ешкімнің де қолынан келген емес. Келмейді де. Шешеміздің қолынан өнген ою-өрнек түрлері гүл бедерлі түскіздері, текемет, алаша, кілемшелер, көрпе-жастық, төсек аяқ, орамалдары кейінгі кезде крестілен орныстық үлгіде өндіріліп, бәрбір айтыл тіл жетпейтін табыстары болғанын айтпай - өту ағаттық болар. Халыққызы Изен

жан болып өссе керек. Шешеміздің қолтаңбасы оны әріге байытып, жалғастырған ұл-қызының отауларында жарық жұлдыздай жарқырауда. Ол сондай игілікті ісімен өзінен соңғы ұрпағына ұялмастай етіп мұра қалдырды. Ізбасарлар тәрбиелеп, халық өнерін өндірте дамытты. Театр сахналарында дайындаған киімі орындаушыларының өнерімен үндестік тауып, көрерменнің көз жауын алды. Сол үлгіде ұлқызы біздер анамызды талантты, халық өнерінің бай мұрасын дамытушы, талант иесі деп заңды айтуымызға қажылы болды. Мақтауға, мақтануға болатындай мәртебелі жолдардан өткен шешемнің өнегелі өнер жолын жас ұрпаққа насихаттауды мұрат тұтты. Әрі оны қолдап байытуға жергілікті басшылардан көмек сұраймын. Ерлі-зайыпты шеберлер бірге бола қалған кездерінде қол қусырып қарап отыруды жандары сүймеген. Әрбір күндерін өз ерекшелігімен өткізді. Шығармашылық қызметті күн-түн демей, ұйқы-күлкісіз атқарған кездері де болған. Олар тек ұлттық сыпатта ғана еңбек жасамады, басқа ұлттардың да құлшына қолына игеруге құштар болды. Атақтары да, істеп бақты. Небір үлгіде киімдер тікті. Бір көргеннен-ақ көкейге тоқып әп-сәтте іске жарататын қасиеттерін пір тұтты. Халық көзесіне ұсыну үшін алдымен өздері отбасындағы балаларының үстіне кігізді. Үйдің ішін үлде мен бұлдеге орады. Бұл оларды ел ішінде шеберлер бар екеніне көз жеткізді. Жұрт көңілі қалмасын деп тегін еңбек те етті. Олармен бірлесіп те атқарды. Бірігіп киім тікті, қуйма күйіп, көрік ұстап таға-шеге істеді. Зергерлікпен айналысты.

Киіз басып, жіп иіріп, иен далада құлаш-құлаш басқұр тоқып, терме терді. Үйағаш жасап, бетіне монғол халқының аса күрделі өрнектерін, ақ-құс суреттерін түсірген кебеже, сандық, төсек, сөре т.б. қолдан жасады. Станоктан өткен темір, ағаш бұйымдары аймақ, республикалық көрмелерден жүлде алды. Әкеміз қыран ұстап, ит жүгірткен аңшы болды. Ақ терілерінен күллі киім түрлерін тіккізді. Құс атып, құлан ұстаған, құралайдың көзінен өткізген мергенде болды. Әкем суретші еді. Қай ұлттың болмасын ою-өрнегін, қилы-қилы суреттерін қағазға, бұйым беттеріне зерлендіре түсіре білді. Қоғам қайраткерлерінің, көсемдердің суретін қыл қаламмен-ақ жанды адамдай елестетті. Ол живопись, чеханкамен шұғылданды. Ағаш пен темірден түйін түйді. Металдардан не бір ғажайып сувенирлік бұйымдарды гипстен қалып жасап, қалайыдан құйма күйді. Бір-біріне қарама-қарсы етіп арқар, арыстан бейнелерін жасады. Сабын қиятын және өндіретін техник, технологияны өмірге әкелгені үшін МХР-ның жана бастама, озық тәжірибе жасаушыларының үздігі болды. Әлде неше рет марапатталды. Домбыра, сырнай, балалайка, гармон т.б. музыкаларда тамылжыта ойнайтын-ды. Әсем билейтін. Ол ондай өнерлерін орыс мен монғол, монғол мен қытай шекараларында кеден қызметін бастап тұрған кезінде көрсете білді. Кейінде балаларына үйретті. Әке-шешеміз екеуі де

қырлы бір сырлы" азаматымен қосыла отырып, ауылдан астанаға, астанадан - әлемнің түпкір-түпкіріне өзінің қол шеберлігін жолдады. Тапсырыспен істеді. Монғолия көлөнер шеберлері Олағы өзінің қарапайым мүшесін, талант ретінде ерекше қолдап отырды. Манағы әкем сызған В.И.Лениннің портретін қолмен, бізбен кестеледі, термемен теріп шимен орады. Бұл да үлкен көрмелерде орынды бағасын алды. Жылқының қыл құйрығынан, жалынан кілем-кіліш, тақия тоқыды. Сан құбылған кемпірқосақ іспетті қарапайым жіптің түрлерінен небір әсем түскіздер, бұйым тоқыды. Сырмақтың ең кішкентай үлгілерін, алаша, текемет, маюза т.б. түрлерін түрлі сыйлықтарға, шег елдерде өткен ашық көрмелерге арнайы эскизбен тіккізіп жөнелтуі, жүлдеге иелінуі қазақ халқының ұлттық өнерін бөтен ел, бөде жерде көкке көтерді. Соның күсінендей Монғолдардың мәдени таңғажайып шеберлігін көрсететін альбомына енген қазақ халқының кілемі атанған әсем түскізі - Чехословакия жәрмеңкесінде қалғанын айтақ та жетелі. Сондай-ақ сол уақытында В.И.Лениннің 100 жылдығына кестеленген "ұлы көсемнің" портреті де халықаралық жәрмеңкенің маңдай ашы мақтаншы атанып үлкен сыйлық келгенін айтса, анамыздың кім болғанын айтпай-ақ түсінуге болады. Атам үйде сый, түзде би болды. Оны аға-бауыр ауыл-аймағы "біздің жоғары сот" атадырды. Ағайын арасындағы дау-дамайды үлкендесе ел арасындағы келіспеушілікте бел шешіп райластыратын, жарасым таптырып, жарылқайтын да осы анамыз болды. Яғни өз елінде "Ел анасы-ақ ата" атанған шешеміз халық өнерін дамыту жолында ерекше үлес қосып іскерлікпен жүзеге асырды. Ол Монғолия қолшеберлер Олағы коми-тетінің мемлекеттік және әлемдік көрмелеріне сан мәрте нәтижелі қатысқан, шығармашылық

леткен түскізі Европа елдері қолшеберлерінің Чехословакияда өткен халықаралық жәрмеңкесінде алтын медальға ие болды. Егер тірі болса ше, тағы да не тындырар еді деген өкініш өзекті өртейді. Осыдан кейінгі ұлы Камелхан да өжет, талапты болды. Ол да 21 жасында армияда жүріп өмірден өтті. Ол 16 жасында ізінші маманын кездейсоқ қағдайда ұқты. Ай бойы жол жүретін Ұланбатырға жаңына еріп кеткен ол әкесінің жолай сымнан құлап кері қайтуына байланысты ештеме үйренбеген жас бала дереу тізгінге отырады да, жүк автомобильмен көздеген жеріне барып қайтады. Келе мұны көзбен көрген басшылар шоферлік куәлік береді. Ағадан қалған жалғыз тұяғы Дағжан ҚазГУ-ді бітіріп, қазір Алматыда журналистік қызмет атқарады. Бұған да шүкір. Осыдан кейінгі балалары Шамелхан-шофер, Шаймарданы-қазақ тілі, әдебиет пәнінің мұғалімі, Шамей - аудандық газетте тілші, Монғолия журналистер Одағының мүшесі, Құлсия - елде сауда қызметшісі, Гулнар - аудандық мәдениет үйінің

оңай тимегені белгілі жай. Әкеміз анамыздан алты жас үлкендігі бар. Өмірінің соңына дейін, қоғамдық жұмыстан босай қалса, қосағымен бірлесіп қолшеберлікпен айналысты. Бұл, әрине, қоғамдық сыпатта болғанын өмірдің өзі айқындады. Ұлттық өнерді дамытып, тарату жастарға үйретуден басталып, сонында үлкен ілтижалар жетеледі. "Шебердің қолы ортақ, шешеннің тілі ортақ" дегендей анамыз шебер де, реті келген жерде шешен де болды. Балаларын қазақ сөзінің, тарихының, өнерінің тал бесігінде тербеп өсірді. Ата-анамыз екеуі де хас шеберлер атанды. Қолдарында мемлекеттік тұрғыда құжаттары бар, өнерді он саусақтай тең игерген олар қазақ халқының, сонсоң басқа ұлттардың, әсіресе монғолдың ұлттық ою-өрнек, киім бұйым үлгілерін жетік меңгеріп, тек кестемен ғана емес, басқа түрлерімен де көрсете білді. Әкеміз темірден түйін түйіп, ағаштан ою-ойған, қыл қаламның нағыз шебері болды. Ұлы халқымыздың ұлттық бай салт-дәстүрін, қол шеберлігін басынан аяғына дейін тек отбасы ошақ қасында ғана емес, те-

мерген болды. Екеуінде және әйел затынан шешемізді қазақ қыздарының ішінде алғаш рет 1943 жылы Ұланбатырда өткен республикалық нысана ату сайысына қатысып, атқыштардың I-дәрежелі значогімен сыйланғанын, қазірде тірі шежіре шешем мақтаншыпен айта алады. Ол алғаш рет қазақ әйелдерінің ішінен ұшаяқты мотоцикл жүргізген көп балалы, тігінші ана болды. Шашы етектен түсіп, қос бұрымымен жер сызған анамыз ат құлағында ойнай жүріп, көлөнерін тастамады. Қазақтың ұлттық үлгідегі тіл өнерін қажымай-талмай ерекше ізденіспен, құштарлықпен атқарды. 7 қыз, 4 ұлын жасауымен ұзатып, отауын он саусағының күшімен отағасымен бірлесіп отырып тікті. Ағайын, жекжат, өз және нағашы, қайын жұрттарының тіренер тіреніші, сүйенер-сүйеніші болды. Абысын-ажынмен қайғысыз қара суын бөліп ішті. Шешем реті келген жерде ерлер орнында жүріп кеден қызметіне араласып отырды. Ел шешіне дұшпан келгенде, бетін қайыра алатындай қайсар, ер тұлғалы, әйел затынан суырылып озған өжет те, өр мінзеті жан болғанын өз елінде екінші бірі біледі. Ол әлгінде, "сегіз

еңбекте табыстарға жеткен, қазақ әйелдерінің ортасынан шыққан шебер болды. Халқынан жоғары баға алған анамыз 1963 жылы Монғолия қолшеберлер Одағының II-съезінен "Халық шебері" атанды. Халыққызы Изен анамыз Монғолия Қол шеберлер Одағы комитетінің пленум мүшесіне бірауыздан сайланып, 1967 жылға дейін осы саладағы мемлекеттік іске білек сыбана араласты. Халық өнерін дамытуда бағалы үлес қосқан үлкі дарын иесін үкімет те, халқы та таныды. Осылай атак беріп, марапаттап отырды. Халыққызы Изен төрт елдің суын ішіп, дәмін тағты. Қытайда туып, Монғолияда өмір сүрді. Россия арқылы Қазақстанға өтіп, ұл-қызын Атамекеніне жеткізді. Онда оқытып-тоқытқан ұлқызын Қарағанды өңіріннің Нура ауданында тапжылтпай ұстап, біреуден ілгері, біреуден кейін тұрмыс құрау. Мыңжылдықтар тоғысында ұл-қыз, ұрпақ жұрағаттарымен бірге алаңсыз отырған Изен Халыққызының өмір жолы осындай. Ғасыр жасағай анамыз!

Шәмей БІЛГІШБАЙҚЫЗЫ.
Журналист
Суретте: Халыққызы Изен күйсе баласы Жолтай Әшмұлыммен және өзінің ұлттық көлөнері шеберлігімен бірге.

Обзор литературы

Встреча с новой книгой всегда приятна, а если она еще и хорошего писателя, то вызывает желание встретиться снова и снова. Библиотеки района давно не получали новых книг и вот, неожиданно, благодаря гуманитарной помощи издательства Казахстана, мы получили литературу на 180 тысяч тенге. Много литературы на казахском языке таких авторов как: М. Ауэзов "Абай жолы", Т. Жүрбаев "Талқы", Л.Н. Гумилев "Хундар", С. Муканов "Жарық жұлдыз" и др. Для учащихся и студентов вышла новая Конституция Казахстана на 3-х языках, учебники - "Связь с общественностью" - "Паблик Рилейшиз" - государственной власти и управления", Худяков А.И. - "Страхование право Республики Казахстан", "Риторический практикум юриста", "Уголовный кодекс Республики Казахстан", комментарии к "Гражданскому кодексу Республики Казахстан" - Общая часть. У читателей вызовет интерес книга Торвальда Ю. "Сто лет криминалистики". Эта книга о победах и поражениях, ошибках и достижениях в области криминалистики и судебной экспертизы. В серии "Звезды Казахстана" поступила книга Карпык Аль-Халеда "Абай. Наследники. На перепутье...". Так что же наследники казахи, казахстанцы - Абая или уразбаев? Вопрос трудный и важный для нашей дальнейшей жизни. Да, мы на сложном перепутье... В книге Устинова В.М. "Турар Рыскулов" на

Приглашаем в библиотеку

основе многочисленных документов и материалов доступно показаны основные направления разносторонней деятельности Турара Рыскулова, при этом автор не скрывает своих симпатий к этому удивительному человеку, преклоняется перед его сложной и многогранной жизнью, которую, недостаточно справедливо оценивают современники. На казахском и русском языках представлены сборники "Наследие Мухтара", М. Ауэзова "О литературе", где исследования и статьи охватывают широкий спектр многогранной деятельности выдающегося писателя, академика, основоположника абзаеведения - Мухтара Ауэзова. Его дочь Лейла в книге "История Казахстана в творчестве М. Ауэзова" знакомит читателей с историческим материалом из личного архива писателя, где изображение жизни и быта казахов, внутреннего мира своих героев Мухтар Ауэзов органически связан с развитием истории. А в сборник "Лихая година" Мухтара Ауэзова включены повести и рассказы, написанные с 1921 по 1947 год. В них автор рассказывает о жизни казахского народа, знакомит с картинами самобытной степной природы и народного быта. Читатели вновь встретятся с творчеством Максима Зверева. "Сочинения" вышли в 2-х томах, где вас заинтересуют сказки, рассказы, легенды о животных, повести известного казахстанского писателя-натуралиста. Читатель познакомится с жи-

зней егерей, чья работа - рискованная борьба за живые сокровища Казахстана. Впервые наши читатели встретятся с творчеством Сергея Довлатова, который на Западе выпустил 12 книг на русском языке. Его книги также издавались на английском, немецком, датском, шведском, японском языках. Вот что пишет сам писатель о "Зоне" - (Записки наблюдателя): "имена, события, даты - все здесь подлинное. Выдумал я лишь те детали, которые несущественны". "Оборотень" - под таким названием вышла книга писателя-фантаста Роберта Шекли и Иванны Рут. Герои рассказов, будь то инопланетяне или люди, наделенные необычайными свойствами и возможностями менять формы тела, покоряют космическое пространство на самой современной технике, либо вообще без нее, одним усилием воли, и многим другим. Леблал Морис. "Сокровища французских королей", два увлекательных детективных романа о приключениях знаменитого вора - джентльмена Арсена Люпена. Записывайтесь в библиотеку, читайте книги, ведь книга может многое рассказать и многому научить, если вы станете нашим читателем. Приходите к нам сегодня! **Н. КОЧКИНА,** ведущий специалист районной библиотеки.

Вниманию населения!

Всем, кому хоть что-то известно о месте пребывания Сумина Владимира Николаевича, 1965 г. рождения, проживавшего в с. Ивановка или какие-нибудь другие факты, касающиеся этого человека, который в марте 1990 года ушел из дома и не вернулся, просим сообщить в суд Нуринаского района. ***
Всем, кому хоть что-то известно о месте пребывания Усабекова Канаткельды Жаркинбековича, 1967 г. рождения, проживавшего в с. Донской или какие-нибудь другие факты, касающиеся этого человека, который в декабре 1996 года ушел из дома и не вернулся, просим сообщить в суд Нуринаского района. ***
Всем, кому хоть что-то известно о месте пребывания Байболовой Несвельды, 1954 г. рождения, проживавшей в с. Нуринаского или какие-нибудь другие факты, касающиеся этой женщины, которая в июне 1995 года ушла из дома и не вернулась, просим сообщить в суд Нуринаского района.